

Весна Црногорац
Библиотекарско друштво Србије
crvesna@sezampro.yu

НОВА УЛОГА ШКОЛСКОГ БИБЛИОТЕКАРА

(Школски библиотекар сарадник у настави [зборник радова] / уредници Александра Вранеш, Љиљана Марковић, Предраг Станојевић. – Београд : Филолошки факултет Универзитета: Библиотекарско друштво Србије, 2008.)

Почетак процеса значајних реформи у образовању и васпитању у Србији започео је доношењем новог *Закона о основама система образовања и васпитања РС*, 2003. године. Овим Законом постављени су повећани захтеви у погледу компетентности наставника, васпитача, стручних сарадника, директора и секретара установа у циљу подизања квалитета и професионализације у овој виталној друштвеној области. Тако је за запослене у образовању уведена обавеза похађања семинара у циљу сталног стручног усавршавања, добијања и обнове лиценце за рад, а по програмима које одобрава Завод за унапређивање образовања и васпитања РС.

Филолошки факултет у Београду и Библиотекарско друштво Србије добили су акредитацију за програм под називом *Школски библиотекар сарадник у настави* за 2008/2009 школску годину, чији је аутор др Александра Вранеш. Овај програм био је повод да се објави зборник радова које су предавачи презентовали на семинару за стручно усавршавање школских библиотекара одржаном од 28 – 30. новембра ове године у Београду.

Зборник обухвата шеснаест разноликих тема које се својом основном концепцијом ослањају на главну тему програма, при чему су аутори радова са свог аспекта понудили могуће видове и облике учешћа школског библиотекара у образовно – васпитном процесу основних и средњих школа у Србији.

Аутор првог рада *Школска библиотека и школски библиотекар у односу на библиотечке и просветне стандарде* Александра Вранеш, у самом уводу доноси драгоцен осврт на значај и улогу данашњих школских библиотека у Америци и код нас, као и на разлику између традиционалног и савременог односа према књизи, информацији и школској библиотеци. Рад се бави и питањем *квалитета* у библиотекарству, издаваштву и књижарству, поткрепљен званичним државним документима у овој области. Други део рада доноси значајне информације о процесу стандардизације, значају библиографије, као и корисну анализу прегледа важећих међународних стандарда у библиотекарству.

Српска и европска бајка у школској лектури – назив је рада који је полазницима семинара презентовала др Стана Смиљковић. У раду су представљени начини поступног увођења ученика од првог до четвртог разреда основне школе у вредности бајки. Аутор наглашава значај ауторских бајки које представљају саставни део наставног плана и програма и скреће пажњу на изузетно важан жанр за стварање слике света код најмлађих ученика.

Следи веома занимљив и обиман рад др Љиљане Марковић *Јапански роман у школској библиотеци* у коме аутор у првом делу говори о генези и особеностима јапанске књижевности, како би пружио школском библиотекару основне информације о књижевности јапанског народа. Други део рада обухвата занимљивости из живота јапанског радног човека, којем су - како аутор наводи – посвећени бројни романи савремене јапанске књижевности. Рад има за циљ да побуди интересовање код ученика за ову значајну и интересантну источну књижевност недовољно присутну у фондovima школских библиотека.

Интернет као извор информација је рад др Цветане Крстев, којим је ауторка понудила драгоцену практичну решења школском библиотекар у његовом раду на претрази потребних информација путем Интернета. Рад обилује графичким илустрацијама и примерима претраге веб ресурса у циљу лакшег савладавања бројних могућности које нуде разни претраживачи, посебно се ослањајући на примере коришћења најпопуларнијег и најпознатијег претраживача Google.

Мр Милица Кирћански се у свом раду *Периодичне публикације у школској библиотеци* бави питањем значаја структуре библиотечког фонда школске библиотеке, који треба да садржи и релевантне серијске публикације како за запослене у школи тако и за ученике. Представљајући појам и прихваћену поделу ове врсте грађе полазећи од IFLA / UNESCO манифеста и смерница за развој школских библиотека, рад пружа корисне информације за олакшано сналажење школског библиотекара при избору и формирању фонда серијских публикација.

Настава српског језика у школској библиотеци назив је рада др Вељка Брборића објављеног у Зборнику кроз 46 слајдова / теза за предавање којима је рад презентован на семинару. Полазећи од појма школске библиотеке, места, циљева и задатака српског језика у настави основне и средње школе, рад на веома прегледан начин пружа драгоцену знања о једном од најважнијих предмета током обавезног школовања. У раду је садржан преглед могућих активности школског библиотекара у циљу подршке настави српског језика (књижевне

вечери, ваннаставне активности..), примере како уредити школску библиотеку, које врсте публикација школска библиотека треба да има у свом фонду (речнике српског и страних језика) до пружања практичног примера рада једне библиотечке секције.

Др Вучина Раичевић у свом раду *Настава страних језика у школској библиотеци* нуди школском библиотекару примере организовања и извођења часова страних језика у библиотеци, са напоменом да се у њој могу реализовати и остали предмети уколико се темељно припреме и осмисле. Наглашавајући значај непрестаног рада на формирању минималног фонда библиотеке на страним језицима, аутор даје корисне информације у погледу одабира грађе према наставном предмету, интересовању и узрасту ученика. Последњи део рада обухвата практичне вежбе, дијалоге на тему посете библиотеци који би могли бити изведени на страном језику.

Настава старије књижевности у школској библиотеци назив је рада др Томислава Јовановића, у коме аутор даје одговор на питање каква је улога школског библиотекара у буђењу мотивације, радозналости и заинтересованости код ученика за дела средњевековне књижевности, која недостају савременом ученику. Пружајући значајна усмерења библиотекар, који у процесу приближавања средњевековне књижевности ученицима треба да понуди и друге публикације значајне за упознавање са епохом у којој је ова књижевност настала, аутор нуди и могућности приближавања српског ћириличног писма ученицима.

Др Предраг Станојевић у свом раду *Настава старије књижевности у школској библиотеци уз помоћ Интернета* представља значај коришћења интернет ресурса као помоћ школском библиотекар у овој области. Познавање "стратегије претраживања едукативних сајтова" школског библиотекара – како их аутор назива, сматра веома важним за адекватну подршку настави старије књижевности у библиотеци, имајући у виду све њене специфичности. Школска библиотека се може укључити у наставни процес и организовањем различитих врста радионица о којима аутор говори у другом делу рада, истичући пример обраде дела Светог Саве.

Следи занимљив рад *Методички приступ обради дела Дубровачке књижевности у школским библиотекама*, аутора др Бојана Ђорђевића, у коме аутор даје "краћи историјат дубровачке књижевности и њеног проучавања у Срба и Хрвата". Истичући проблем класификације дела дубровачких писаца, али и радова о дубровачким писцима у разним књижевним часописима аутор сматра да

за школског библиотекара овај проблем добија посебну димензију, имајући у виду различит приступ у класификацији од стране самих библиотекара. На самом крају, аутор поставља важно питање "растакања српског језика", проблеме који настају рађањем нових језика и књижевности на простору бивше Југославије и улоге школског библиотекара у овим процесима.

Радионички пројекти у школским библиотекама, је рад Милуна Васића у коме аутор представља примере неколико радионица које се могу изводити у школској библиотеци као подршка наставним предметима: матерњем језику, грађанском васпитању, информатици и другим предметима. Могу се издвојити као значајни примери израде веб сајтова школа, организовање курсева за едукацију коришћења електронских ресурса и сл. као допринос подизању информатичке писмености ученика.

Весна Црногорац је аутор рада *Људска права и права детета: документа и улога школског библиотекара*, чији је концепцијски оквир садржан у међународним и домаћим документима и приручницима из домена људских права. У првом делу рада дат је преглед и категоризација људских права и наведени најзначајнији међународни и домаћи документи о њима. У другом делу рада аутор посебну пажњу поклања значају документа *Конвенција о дечјим правима* и предлаже активности које школски библиотекар може предузети у процесу образовања и увођења у културу људских права у сарадњи са наставницима.

Следи рад *Настава природно-математичке групе предмета у школској библиотеци*, аутора мр Милоша Утвића, који у самом уводу сматра да школску библиотеку треба разумети и као допуну постојећим уџбеницима природно математичке групе предмета. Наводећи недостатке данашњих уџбеника из ове области аутор препоручује школском библиотекару да у сарадњи са наставником обогати фонд библиотеке научно – популарном литературом, пријемчивом ученицима. Креирање презентација предмета, коришћење Интернет ресурса и сл. јесу само неки од видова активности школског библиотекара у овом предмету.

Др Гордана Стокић – Симончић је аутор рада *Културно – просветна делатност школског библиотекара* у коме говори о програмима, којима се у складу са потребама наставе према речима аутора "подстиче и развија склоност ка усвајању нових знања". Уз систематичан преглед разноликих програма који се могу одвијати у библиотеци аутор наглашава значај израде писаног "плана комуникације", као важног документа који ће школском библиотекару омогућити

рад по приоритетима и без импровизовања. Пружајући драгоцене препоруке школском библиотекар у овом домену, аутор наводи значај сарадње са јавним библиотекама на пољу заједничке едукације особља, кооперативног обогаћивања фондова, реализацију заједничких програма, промоцију писмености, заједничког маркетинга услуга и друге видове сарадње.

Сарадња јавне и школске библиотеке је рад Мирка Марковића, који највећу пажњу у раду посвећује значају формирања библиотечке мрежи локалне заједнице, засновану на искуству Библиотеке града Београда и Библиотеке "Ђорђе Јовановић" у Београду. Библиотечка мрежа омогућава покретање потенцијала библиотечких ресурса на територији локалне заједнице, обезбеђује информације корисницима и начине на које корисници до њих могу доћи у свом окружењу. Наглашавајући значај умрежавања библиотека аутор овај вид сарадње сматра значајним како за школску тако и за јавну библиотеку.

На исту тему, под називом *Облици сарадње јавне и школске библиотеке* аутор Даница Оташевић у свом раду најпре дефинише јавну библиотеку, њену улогу у данашњем тренутку поткрепљену правним документима. У другом делу рада аутор скреће пажњу школском библиотекар на "читаоца у првом плану", сугеришући да од личних својстава самог библиотекара зависи успех библиотеке. Говорећи о значају сарадње школске и јавне библиотеке у свим доменима рада, аутор сматра да се само заједничким деловањем "стављањем детета – корисника у први план" могу успешно испуњавати циљеви и задаци ових библиотека.

Значај свих радова објављених у Зборнику *Школски библиотекар сарадник у настави* које је темељно, стручно и компетентно осмислила аутор истоименог програма др Александра Вранеш - је несумњиво велики. Зборник представља драгоцени приручник како школском библиотекар, тако и наставницима и стручним сарадницима у основним и средњим школама. Имајући у виду да је већина тема први пут обрађена у складу са новом улогом школског библиотекара у образовно – васпитном процесу, у коме он подстиче и помаже наставу - зборник ће свакако имати своје место у свакој школи. С друге стране, разноврсност тема и аутентични приступ компетентних аутора у њиховој обради, како би били што привлачније и корисније свом читаоцу - зборник представља пожељну и драгоцену стручну публикацију намењену свима у библиотечко – информационој делатности.